

OIKEUDENKÄYNTIKUSTANNUSOHJE**Yksityisen oikeudenkäyntiavustajan laskun, todistelukustannusten ym. tuomioistuinten määräämien palkkioiden maksaminen valtion varoista**

Toimivalta	Valtioneuvoston asetus oikeusavun palkkioperusteista (389/2002) 20 § Asetus valtion varoista maksettavista todistelukustannuksista (813/1972) 19 §
Voimassaoloaika	1.4.2006 lukien toistaiseksi
Kumoo	OM:n ohje 4/33/2003 (annettu 7.5.2003)
Vastaanottaja	Tuomioistuimet, kihlakunnanvirastojen poliisilaitokset, oikeusaputoimistot, konkurssiasiamiehen toimisto, lastenvalvojat, kuntien sosiaalihuollon viranomaiset, Suomen Asianajajaliitto ry., työneuvosto

SISÄLLYSLUETTELO

Soveltamisala	2
Oikeudenkäyntiavustajan, puolustajan ja tukihenkilön palkkiot ja kulukorvaukset	2
Arvonlisävero	3
Erikoistapauksia	4
Tilastotiedot	4
Velkaselvittäjät	5
Taannehtivasti myönnetty oikeusapu	5
Laskun hyväksymistiedot	5
Tuomioistuinmaksut	5
Oikeusapua saaneen vastapuolen korvausten perintä	5
Syytteestä vapautetun oikeudenkäyntikulukorvaus valtion varoista	6
Käännöspalkkiot, tulkin ja asiantuntijan palkkiot	7
Konkurssilain perusteella maksettavat korvaukset	7
Isyytutkimukset, sovittelijan palkkiot ym.	7
Ennakonpidätys	8
Eläkemaksut	8
Maksun saaja maksaa yrittäjäeläkettä	8
Maksun saaja ei maksa yrittäjäeläkettä	8
Valtion varoista maksettavat todistelukustannukset	8
Tuomioistuimet	8
Saattajan korvaukset	9
Poliisilaitokset	10
Todistelukustannusten perintä takaisin valtiolle	10
Todistelukustannusten korvausten verottomuus	10
Ulkomailta kutsuttavien todistajien ja asianomistajien matkajärjestelyt ja korvaukset	11
Lomakkeet	11
Laskujen ja oikeudenkäyntikustannuslomakkeiden lähettäminen palvelukeskukseen	12
Tiedustelut	12

Oikeushallinnon palvelukeskuksen Hämeenlinnan toimipaikka maksaa oikeusapua saaneille määrättyjen yksityisten avustajien ja oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 2 luvun 1, 1a ja 3 §:n nojalla määrätyn yksityisen puolustajan, asianomistajan oikeudenkäyntiavustajan ja tukihenkilön laskut, rikoslain 9 luvun 1 a §:n nojalla korvattavat oikeudenkäyntikulut, eräitä muita tuomioistuinten määräämiä palkkioita ja kulukorvauksia sekä valtion varoista maksettavat todistelukustannukset.

Oikeusministeriö ei 1.1.1996 lähtien ole maksanut poliisipiireille korvauksia tuomioistuinkäsittelyyn tuotavaksi määrätyn henkilön noutokustannuksista. Näiden kustannusten vaatimisesta, maksamisesta ja korvaamisesta valtiolle on annettu oikeusministeriön ohje 3993/31/95, 20.12.1995 ja sisäasiainministeriön ohje 18/011/95, 19.12.1995, jotka ovat edelleen voimassa.

Soveltamisala

Tätä ohjetta noudatetaan maksettaessa palkkioita tai kulujen korvauksia muun muassa seuraavien säädösten nojalla (täydellisempi luettelo on oikeusministeriön hallinnonalan talousarvion tilijaottelussa):

- Oikeusapulaki (257/2002)
- Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa (107/1998) 2 luku 10 § ja 9 luku 1 a §
- Valtioneuvoston asetus oikeusavun palkkioperusteista (389/2002)
- Laki yksityishenkilön velkajärjestelystä (57/1993)
- Laki ja asetus valtion varoista maksettavista todistelukustannuksista (666/1972 ja 813/1972)
- Laki oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta (378/2005) 20 § ja VNA oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta (755/2005) 9 §
- Laki ja asetus lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta (619/1996 ja 729/1996)
- Konkurssilaki (120/2004) 10 luku 4 § 2 ja 11 luku 3 §
- Kielilaki (148/1922) 23 § ja asetus kielilain täytäntöönpanosta (311/1922) 6 §

Oikeudenkäyntiavustajan, puolustajan ja tukihenkilön palkkiot ja kulukorvaukset

Valtioneuvoston asetuksessa oikeusavun palkkioperusteista säädetään avustajan, puolustajan ja tukihenkilön laskun tietosisällöstä ja tuomioon tai päätökseen merkittävistä tiedoista. Asetuksella säädetyn lisäksi oikeusministeriö antaa seuraavat ohjeet laskuun merkittävistä tiedoista ja laskun käsittelystä.

Avustajan (ei koske julkista oikeusavustajaa), puolustajan ja tukihenkilön (jäljempänä *korvauksen saajan*) on annettava tuomioistuimelle **jokaisesta avustettavastaan erikseen kahtena kappaleena lasku.**

Tuomioistuin lähettää **palvelukeskukseen alkuperäisen** laskun. Tuomioistuin merkitsee laskuun ratkaisussaan määräämänsä valtion varoista maksettavat palkkiot ja kulut seuraavasti eriteltyinä:

- palkkio ilman arvonlisäveroa

- matkakulut ilman arvonlisäveroa
- muut kulut ilman arvonlisäveroa
- palkkio, matkakulut ja muut kulut yhteensä ilman arvonlisäveroa
- maksettava arvonlisävero
- maksettava palkkiota, matkakuluja, muita kuluja ja arvonlisäveroa yhteensä.

Kaikki summat merkitään sentin tarkkuudella ilman pyöristyksiä.

Arvonlisävero

Avustajan palvelut ovat 22 %:n arvonlisäverokannan mukaisia palveluja.

Maksettavaa arvonlisäveroa laskettaessa on otettava huomioon seuraavat seikat:

- Arvonlisäverovelvollisen korvauksen saajan laskusta tulee arvonlisäveroasetuksen (50/1994) 4 §:n mukaan näkyä merkintä "ALV rek."
- Korvauksen saajan arvonlisäverovelvollisten rekisteriin kuulumisen voi tarvittaessa tarkistaa yritystietojärjestelmän (YTJ) julkisesta tietopalvelusta (www.ytj.fi). Arvonlisävero maksetaan vain, jos korvauksen saaja on tehtävää hoitaessaan kuulunut arvonlisäverovelvollisten rekisteriin.
- Laskusta tulee näkyä myös suoritettavan veron euromäärä.
- Jos laskuun sisältyy arvonlisäverottomia eriä, ne on laskussa eriteltävä (niihin kohtiin laskussa merkitään ALV 0 %). Esimerkiksi avustajan päämiehen puolesta suorittamat viranomaismaksut (käsittelymaksu, otteet jne.) eivät sisällä arvonlisäveroa. Niistä avustajan kulueristä ei myöskään makseta arvonlisäveroa.
- Jos laskusta puuttuu selvitys arvonlisäveron määrästä, se on erikseen vaadittava.

Muihin kuluihin kuin viranomaismaksuihin sisältyy yleensä arvonlisäveroa. Arvonlisäverovelvollinen korvauksen saaja maksaa arvonlisäveroa matkakuluista (myös kilometrikorvaukset oman auton käytöstä).

Arvonlisäverovelvollisen korvauksen saajan maksamista kuluista vähennetään maksettu arvonlisävero (esim. matkalippujen [lento, taksi, bussi ja juna] hintoihin sisältyy 8 % arvonlisäveroa). Näin saatuun erotukseen (kulut ilman arvonlisäveroa) lisätään palkkio. Tästä summasta maksetaan 22 % arvonlisäveroa.

Esimerkki: Avustaja esittää seuraavan sisältöisen laskun:

palkkiovaatimus	750,00 €
kulut (liitteenä lasku tulkauksesta neuvottelussa)	122,00 €
matkakuluja	39,00 € (km-korvaus 100 km, 39 snt/km)
	17,19 € (junalippu sis. 8 % alv)
yhteensä	928,19 €
arvonlisävero	204,20 €
loppusumma	1132,39 €

Avustajalle maksetaan:

palkkiota	555,00 €
kulukorvausta	100,00 € (esim. tulkin lasku ilman alv:a)
matkakuluja	39,00 € (km-korvaus 100 km, 39 snt/km) 15,92 € (junalippu, vähennetty 8 % alv)
palkkio + kulut ilman alv:a	709,92 €
arvonlisäveroa 22 %	156,18 €
yhteensä	866,10 €.

Arvonlisäveron taaksepäinlaskukertoimia tarvitaan, jos on voitava laskea yhteissummaan sisältyvän arvonlisäveron määrä. Kertoimet ovat seuraavat:

6 %	0,0566
8 %	0,0740
12 %	0,1071
17 %	0,1452
22 %	0,1803.

Erikoistapauksia

Kun omassa maassaan arvonlisävelvollinen ulkomaalainen maksunsaaja (avustaja tai esim. tulkki) laskuttaa Suomessa tehdystä työstä, laskun palkkio, kulut ja arvonlisävero käsitellään ja merkitään yllä kerrotulla tavalla. Arvonlisävero maksetaan tässä tapauksessa oikeusavun määrärahasta.

Asianajopalvelu on arvonlisäverolain 68 §:ssä tarkoitettua immateriaalipalvelua. Immateriaalipalvelua ei veroteta Suomessa, jos ostajan kotipaikka on EU:n ulkopuolella ja palvelu luovutetaan muualla kuin Suomessa olevan kiinteään toimipaikkaan. Jos avustettavan kotipaikka on EU:n ulkopuolella, avustajalle ei makseta arvonlisäveroa.

Tilastotiedot

Oikeusapulain nojalla määrättyjen korvausten saajien laskuihin tuomioistuin merkitsee tilastotietojen keräämistä varten seuraavat tiedot:

- tuomioistuimen tunnuksen, vastualuekoodin ja tuomioistuimen osaston;
- pakkokeino- ja rikosasioissa asian diaaritunnuksen, vireilletulo vuoden ja diaarinumeron asiaa käsittelevässä tuomioistuimessa. Niissä rikosasioissa, joissa maksetaan ROL 2 luvun mukaiselle asianomistajan avustajalle tai tukihenkilölle korvausta, diaaritunnukseksi merkitään RA. Näiden asioiden menot maksetaan eri määrärahasta.
- riita- ja hakemusasioissa TUOMAS-järjestelmän diaarinumeron ja menettelytapakoodin
- asianosaisaseman kyseisessä oikeusasteessa
- tiedon korvauksen saajasta: avustaja, puolustaja, selvittäjä, tulkki, pakkokeinolain mukainen julkinen asiamies tms. ja korvauksen saajan kelpoisuuden. Tulkeista ei merkitä kelpoisuutta.
- tiedon onko oikeusapu myönnetty korvauksetta tai osakorvausta vastaan sekä
- asian ratkaisuvaiheen.

Velkaselvittäjät

Yksityishenkilön velkajärjestelyasioissa selvittäjälle maksettavissa palkkioissa ja kuluissa noudatetaan muutoin edellä kerrottua menet-

telyä, mutta tilastotietoihin merkitään vain velkaselvittäjän kelpoisuus.

Taannehtivasti myönnetty oikeusapu

Oikeusapulain 13 §:n 1 momentin nojalla taannehtivan edun saaneelle maksettavat korvaukset maksetaan soveltuvin osin noudattaen samaa menettelyä kuin edellä on kerrottu.

Laskun hyväksymistiedot

Tuomioistuimen puheenjohtaja, jäsen, notaari tai tehtävään asianmukaisesti määrätty muu virkamies (esim. esittelijä) hyväksyy allekirjoituksellaan korvauksen saajan laskun tuomioistuimen ratkaisun mukaisesti maksettavaksi. Hyväksyminen sisältää myös numero- ja asiatarkastuksen (OM:n ja oikeuslaitoksen taloussääntö 1.2.2006 kohta 5.2.3 Menon hyväksyminen).

Laskun hyväksyjä vastaa maksatustietojen oikeellisuudesta.

Kun korvauksen saaja on kirjoittanut laskunsa oikeusministeriön painattamalle laskulomakkeelle, hyväksymismerkinnät tehdään laskulomakkeen alaosaan painettuihin kenttiin. Jos korvauksen saaja on kirjoittanut laskun omalle laskulomakkeelleen, hyväksymis- ja tilastotietojen merkitsemistä varten laskun päälle niitataan oikeusministeriön laskulomakkeen päällimmäinen sivu, jolle merkitään maksettavat määrät ja muut tuomioistuimessa laskuun merkittävät tiedot.

Tuomioistuimia pyydetään kaikissa tapauksissa toimittamaan maksun saajan alkuperäinen lasku palvelukeskukseen. Siitä on eräissä tapauksissa apua selvitettäessä kenelle suoritus pitää maksaa.

Tuomioistuinmaksut Tuomioistuimessa käsiteltävässä asiassa oikeusapua saava vapautuu oikeusapulain 4 §:ssä mainituista kuluista. Käsitteily- ja tuomioistuinmaksuja ei peritä oikeusapua saavalta, vaan tuomioistuin antaa toimituskirjat maksutta. Näin menetellään riippumatta siitä, antaako oikeusapua yksityinen asiamies tai julkinen oikeusavustaja.

Tuomioistuinmaksuja ei peritä silloinkaan, kun asiakas on saanut oikeusapua osakorvauksella.

Oikeusapua saaneen vastapuolen korvausten perintä

Oikeusapulain 22 §:n mukaan oikeusavun saajan vastapuoli on jutun hävitessään velvoitettava korvaamaan valtiolle sen varoista oikeusapulain nojalla asiassa maksettavaksi määrättyt kustannukset ja julkisen oikeusavustajan arvioitu palkkio. Lisätietoja asiasta on Oikeusavun käsikirjassa (<http://www.om.fi/13896.htm>).

Valtion oikeusaputoimisto ilmoittaa vaatimansa korvauksen määrän esittämällä tuomioistuimelle laskun. Oikeusaputoimistot ovat nettobudjetoituja, joten ne perivät nämä korvaukset itse ja tuomioistuin tallentaa ne kuten yksityisoikeudelliset korvaukset. Perintää varten

oikeusaputoimistolle annetaan tuomioistuimen päätöksestä lyhennysjäljennös täytäntöönpanoasiakirjaksi maksutta.

Oikeusaputoimiston oikeudelle jättämiä laskuja ei pidä toimittaa palvelukeskukselle.

Jos avustajaksi on määrätty yksityinen asiamies, hänen asiakkaansa vastapuolen valtiolle maksettaviksi määrätty korvaukset perii oikeusrekisterikeskus tuomiolauselman välityksellä.

Silloin kun hävinnyt vastapuoli on Suomen valtio, korvausvelvollisuutta määrättäessä on yksilöitävä, mikä valtion viranomaisen on oikeudenkäynnissä edustanut valtiota (esim. Valtiokonttori, X:n lääninhallitus).

Syytteestä vapautetun oikeudenkäyntikulukorvaus valtion varoista

Oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 9 luvun 1 a §:n (107/1998) mukaisten korvausten maksaminen valtion varoista on ohjeistettu kirjeellä yleisille tuomioistuimille 18.2.2000 Dno 549/31/2000 OM. Kirjeen liitteenä on kopioitava lomake, jolla toimitetaan tiedot maksettavista korvauksista palvelukeskukselle. Näitä korvauksia varten on oma määräraha, jonka vuoksi ne on ilmoitettava omalla lomakkeellaan.

Korkeimman oikeuden ratkaisun 2004:135 jälkeen menettely on muuttunut seuraavaksi: Jos syyttäjä hakee muutosta ratkaisuun, lomake lähetetään muutoksenhakutuomioistuimelle ilman allekirjoitusta. Näin menetellen välitetään muutoksenhakutuomioistuimelle tiedot mahdollisen korvauksen saajan pankkiyhteydestä ja samalla välittyy viesti siitä, että korvausta ei ole maksettu. Jos syyttäjä ei hae muutosta, lomake täytäntöönpanokelpoisen korvauksen maksamista varten toimitetaan palvelukeskukselle.

Jos ROL:n perusteella on valtion varoista suoritettava vastaajalle korvaus ansionmenetyksestä, se on eriteltävä palvelukeskukselle toimitettavalla lomakkeella. Toisin kuin todistajalle maksettava korvaus ansionmenetyksestä, jonka määrä on säännelty asetuksella, ROL:n perusteella maksettavan ansionmenetykskorvauksen enimmäismäärää ei ole säännelty. Palvelukeskus huolehtii korvausten veronpidätyksestä.

Edellä kuvattua menettelyä noudatetaan siihen asti, kunnes eduskunnan käsiteltävänä olevan oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain muutokset tulevat voimaan (todennäköisesti syksyllä 2006) ja tuomioistuimille annetaan uuden 9 luvun 1 a §:n mukaiset menettelyohjeet.

Käännöspalkkiot, tulkin ja asiantuntijan palkkiot

Tuomioistuimen kielilain tai kansainvälistä oikeusapua koskevan lainsäädännön tai oikeusapulain nojalla määräämät käännöspalkkiot sekä tulkin ja asiantuntijan palkkiot maksetaan soveltuvin osin siten kuin oikeudenkäyntiavustajan laskut. Tuomioistuin sopii mieluiten kirjallisesti tulkin tai kääntäjän kanssa palkkion määrästä tehtäväksianton yhteydessä. Palkkioiden määriä ei ole kilpailulainsäädännön vuoksi säännelty.

Jos tulkki, kääntäjä tms. ei ole toimittanut omaa laskuaan tuomioistuimeen, lasku kirjoitetaan laskulomakkeelle (oikeudenkäyntikustannuslomake nro 2). Laskulomakkeen voi antaa tulkille tms. täyttämistä varten jo silloin kun tehtävästä sovitaan.

Tuomioistuinten tulee huolehtia siitä, että laskut ovat palvelukeskuksessa viikkoa ennen eräpäivää, koska tulkkien, kääntäjien ja asiantuntijoiden palkkiot perustuvat yksityisoikeudellisiin sopimuksiin ja niille on maksettava viivästyskorkeaa.

Konkurssilain perusteella maksettavat korvaukset

Konkurssilain 10 luvun 5 §:n perusteella maksetaan pesänhoitajalle palkkiona ja kustannusten korvauksena enintään 500 euroa lisätynä arvonlisäveron määrällä. Tuomioistuin päättää palkkion ja korvauksen määrän. Maksatusta varten tuomioistuinten käyttöön on toimitettu pdf-tiedostomuodossa oleva lomake ”Valtion varoista KL 10:5 §:n perusteella pesänhoitajalle maksettava palkkio ja kustannusten korvaus”.

Konkurssilain 11 luvun 3 §:n perusteella julkisselvityksestä aiheutuneet konkurssimenettelyn kustannukset maksetaan valtion varoista. Korvauksesta päättää konkurssiasiamies. Konkurssiasiamiehen toimisto lähettää kustannusten maksamista varten Oikeushallinnon palvelukeskuksen Hämeenlinnan toimipaikkaan lomakkeen ”Valtion varoista KonkL 11:3 §:n perusteella julkisselvittäjälle maksettava palkkio ja kustannusten korvaus”.

Isyystutkimukset, sovittelijan palkkiot ym.

Oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta annetun lain ja asetuksen, lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan tuomion täytäntöönpanosta annettujen lain ja asetuksen sekä ulkomailla annetun elatusapua koskevan päätöksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta annetun lain nojalla määrättävät korvaukset ja palkkiot maksaa Oikeushallinnon palvelukeskuksen Hämeenlinnan toimipaikka. Laskut toimitetaan palvelukeskukselle siten kuin ao. asetuksissa on säädetty.

Isyystutkimuksista näytteen ottajalle (terveyskeskus tai yksityinen laboratorio) ja tutkimuslaitokselle maksettavat korvaukset on säännelty valtioneuvoston asetuksella. Kun näyte otetaan terveyskeskuksessa, terveyskeskus saa periä vain asetuksen mukaisen korvauksen.

Näistä käynneistä ei saa periä terveyskeskusmaksua, koska kysymyksessä ei ole maksulain tarkoittama avosairaanhoidokäynti.

Oikeushallinnon palvelukeskus maksaa edellä sanotun mukaisesti myös asetuksen 729/1996 13 § 2 momentissa oikeusministeriön maksettaviksi säädettyt korvaukset.

Ennakonpidätys

Valtioneuvoston asetuksessa oikeusavun palkkioperusteista (389/2002) 19 §:n mukaan maksun saajan on huolehdittava että oikeusministeriöllä on voimassa oleva ennakkoperintärekisteriote tai verokortti. Nykyisin ennakkoperintärekisteriin merkitseminen tarkastetaan palvelukeskuksessa yritystietojärjestelmän (YTJ) julkisesta tietopalvelusta (www.ytj.fi).

Jos maksun saajaa ei ole merkitty ennakkoperintärekisteriin, palvelukeskus toimittaa laskusta ennakonpidätyksen.

Eläkemaksut

Muut palkkiot kuin Tael:n piiriin kuuluvat tulkkien palkkiot kuuluvat valtion eläketurvan piiriin 1.1.1998 alkaen joko valtion eläkelain tai kuukautta lyhyempien valtion palvelussuhteiden eläketurvan järjestämistä koskevan lain mukaisesti.

Oikeusavun palkkioperusteista annetun valtioneuvoston asetuksen 19 §:n mukaisesti avustajat sekä muut maksun saajat ovat velvolliset itse huolehtimaan siitä, että Oikeushallinnon palvelukeskuksen Hämeenlinnan toimipaikalla on käytävissään maksuhetkellä voimassaolevat verotustiedot.

Maksun saaja maksaa yrittäjäeläkettä

Jos maksun saajaa **ei ole merkitty ennakkoperintärekisteriin**, hänen tulee ilmoittaa eläketietonsa palvelukeskukselle. Jos maksun saaja kuuluu yrittäjäin eläkevakuutuksen piiriin, hänen pitää lähettää maksukeskukseen työeläkelaitoksensa **todistus** yrittäjäin eläkelain mukaisesta **voimassaolevasta vakuutuksesta** ja sen toimialasta.

Maksun saaja ei maksa yrittäjäeläkettä

Jos maksun saajaa ei ole merkitty ennakkoperintärekisteriin eikä hän kuulu yrittäjäin eläkelain piiriin, hänen pitää ilmoittaa se palvelukeskukselle vapaamuotoisella kirjeellä.

Valtion varoista maksettavat todistelukustannukset

Tuomioistuimet

Kun todistajalle maksetaan todistelukustannusten korvausta valtion varoista, tuomioistuimessa täytetään oikeudenkäyntikustannuslomake numero 1, jolla palvelukeskukselle ilmoitetaan korvauksen saajan maksatustiedot. Korvausten määrissä noudatetaan pääosin valtion virkaehtosopimuksen matkustussääntöä. Poikkeuksen muodostavat todistajille maksettavien päivärahojen tuntirajat, jotka on säännelty "todistelukustannusasetuksen" 6 §:ssä.

Lomake on tarkoitettu annettavaksi todistajalle ennen tuomioistuimeen saapumista esim. haastemiehen tai avustajan välityksellä. Tällöin tuomioistuin saa henkilö- ja pankkitilitiedoin varustetun lomakkeen oikeudenistunnossa. Jos todistaja ei ole saanut lomaketta täytettäväksi eikä hän oikeudessa muista pankkitilinsä numeroa tai hän on ehtinyt poistua oikeudenistunnosta ennen kuin on ilmoittanut pankkitilitietonsa, lomakkeelle merkitään hänen henkilötunnuksensa ja täydellinen postiosoite.

Tuomioistuinten tulee huolehtia, että kaikki lomakkeen tiedot ovat niin selvästi merkityt, ettei niitä tarvitse tarkistaa ja täydennyttää jälkeinpäin. Palvelukeskusta varten lomakkeeseen lisätään tuomioistuimen tiedot ja maksettava euromäärä. Lomakkeen jäljennöskappaletta voidaan käyttää memoriaalin apuna.

Lomakkeen allekirjoittaja (tuomioistuimen puheenjohtaja, jäsen, esittelijä, notaari tai tehtävään asianmukaisesti määrätty muu virkamies) hyväksyy menon. Lomakkeen päällimmäinen kappale lähetetään palvelukeskukseen ja jäljennöskappale jää tuomioistuimelle.

Lomakkeen allekirjoittaja vastaa maksatustietojen oikeellisuudesta.

Todistelukustannukset voidaan kuitenkin oikeuden harkinnan mukaan maksaa heti tuomioistuimessa, jos siihen on erityinen syy. Eriyisenä syynä voidaan pitää esimerkiksi sitä, että todistaja tarvitsee paluumatkaa varten välittömästi rahaa tai sitä että hänelle tuottaa vaikeuksia korvauksen nostaminen pankista. Tällöin korvaus maksetaan käteisenä tuomioistuimen kassasta.

Kassasta maksun menotositteena käytetään edellä mainittua lomaketta, joka täytetään normaaliin tapaan. Lomakkeeseen otetaan korvauksen saajan kuittaus, jota varten todistelukorvauslomake näytetään A4-arkille. Näin menetellen lomakkeelle mahtuvat myös tarvittavat kirjanpidon merkinnät.

Käteisenä maksettu todistelukorvaus siirretään viraston sisäisten suoritusten tilin välityksellä palvelukeskuksen menoksi. Tuomioistuimessa meno kirjataan tilin 19952 debettiin ja kassatilin krediitiin. Tuomioistuin lähettää palvelukeskukseen tositteeksi kopion todistelukorvauslomakkeesta, jossa on saajan kuittaus.

Jos todistajalle tai asianomistajalle maksetaan osa korvauksesta käteisellä ja osa tilisiirtona jälkikäteen, täytetään oma lomake kummas-takin maksatuksesta.

Saattajan korvaukset

Laki valtion varoista maksettavista todistelukustannuksista 4 §:ssä lausutaan: "Jos valtion varoista korvausta saava todistaja tai asianomistaja tai hänen laillinen edustajansa tarvitsee saattajan voidakseen saapua tuomioistuimeen, suoritetaan myös saattajalle korvausta tässä laissa säädettyjen perusteiden mukaisesti." Aistivammainen, liikuntarajoitteinen tms. henkilö saattaa tarvita saattajan voidakseen saapua tuomioistuimeen.

Koulukodin tms. asukas saattaa myös tarvita saattajan saapuakseen tuomioistuimeen. Ilman saattajaa voi olla vaara, että henkilö esimerkiksi karkaa. Henkilö on kuitenkin sinänsä kykenevä saapumaan tuomioistuimeen ilman saattajaa. Tällaisissa tapauksissa saattajille ei makseta korvauksia valtion varoista.

Poliisilaitokset

Todistajalle maksettavasta **todistelukustannusten ennakosta** tehdään päätös kihlakunnanviraston poliisilaitoksella. Päätökset kirjoitetaan käyttäen tietokoneen näytöllä täytettävää sähköistä lomaketta. Lomake on neliosainen. Jokainen osa on allekirjoitettava.

Ennakot maksetaan ensisijaisesti **tilisiirtoina**. Jos ennakonsaajalla ei ole pankkitiliä, ennako maksetaan hänelle maksuosoituksena. Silloin kun ennakonsaaja tulee hakemaan ennakkoa niin myöhään ennen oikeuteen menoa, että kumpaakaan edellä mainituista maksutavoista ei ehditä käyttää, hänelle maksetaan ennako poliisilaitoksen kassasta. Ennakoita maksetaan kassasta vain virka-aikana.

Poliisilaitokset voivat myös tilata matkatoimistosta ennakonsaajan matkaansa varten tarvitsemat matkaliput, hotellimajoitukset ym. Näin menetellen ennakonsaajalle tarvitsee maksaa vain myönnetty ennako toimeentulokustannuksista (päiväraha). Tällöin poliisilaitos pyytää matkatoimiston laskun itselleen. Lasku hyväksytään poliisilaitoksella ja lähetetään Oikeushallinnon palvelukeskuksen Hämeenlinnan toimipaikkaan maksettavaksi. Laskun mukana lähetetään kappale ennakkopäätöksestä, johon matkatoimiston laskun loppusumma on merkitty kohtaan "Ennakkoa myönnetty matkakustannuksiin".

Käytetty maksutapa ja mahdollinen matkalippujen hankkiminen merkitään lomakkeelle rastilla.

Poliisilaitos faksaa täytetyn ja allekirjoitetun lomakkeen kappaleen tiedoksi tuomioistuimelle ja maksamista varten palvelukeskukselle.

Palvelukeskus maksaa ennakonsaajalle tilisiirron tai maksuosoituksen. Kun ennako on maksettu poliisilaitoksen kassasta, poliisilaitos täyttää lomakkeella olevan laskun, jonka palvelukeskus maksaa poliisilaitoksen tilille.

Todistelukustannusten perintä takaisin valtiolle

Jos tuomioistuimen maksettavaksi määräämää todistelukustannusten korvausta alennetaan muutoksenhakutuomioistuimessa tai jos tuomioistuin määrää ennakkomaksun suoritettavaksi takaisin (esim. sen vuoksi, että ennakkoa saanut todistaja ei ole saapunut oikeuden istuntoon), se peritään noudattaen valtiolle tuomittavien korvausten perintään sovellettavaa menettelyä eli tuomiolauselman välityksellä tai korkeimman oikeuden osalta käyttäen sakkoluettelon otetta.

Todistelukustannusten korvausten verottomuus

Tuloverolain (1535/1992) 92 b §:n (528/2005) 1 kohdan mukaisesti valtion varoista maksettavista todistelukustannuksista annetun lain

nojalla saatua korvausta matka- ja toimeentulokustannuksista sekä taloudellisesta menetyksestä ei katsota veronalaiseksi tuloksi. Tämä tulee taloudellisesta menetyksestä tuomittavan korvauksen määrää harkittaessa ottaa huomioon.

Ulkomailta kutsuttavien todistajien ja asianomistajien matkajärjestelyt ja korvaukset

Kun tuomioistuin kutsuu todistajan tai henkilökohtaisesti saapumaan velvoittamansa asianomistajan ulkomailta ja kun kutsutulla on oikeus saada valtiolta korvaus matka- ym. kuluistaan, tuomioistuin voi matkan järjestelyissä käyttää matkatoimistoa apunaan. Tuomioistuimesta ilmoitetaan matkatoimistoon todistajan tai asianomistajan lähtöpaikka ja se ajankohta milloin hänen on oltava tuomioistuimen käytettävissä. Samoin ilmoitetaan milloin henkilö voi poistua. Matkatoimisto tekee myös mahdollisesti tarvittavat hotellivaraukset. Matkatoimisto tekee matkasuunnitelman, jonka perusteella tuomioistuin voi esim. laskea todistajalle tai asianomistajalle maksettavat päivärahat.

Todistajalle tai asianomistajalle toimitetaan tarkoituksenmukaisella tavalla matkaliput, esimerkiksi ne toimitetaan hänen asuinpaikkaansa lähellä olevaan matkatoimistoon.

Matkatoimisto lähettää tuomioistuimelle laskun todistajan tai asianomistajan matka- ja hotellikustannuksista. Tuomioistuimessa lasku hyväksytään ja lähetetään maksettavaksi palvelukeskukseen.

Jos todistajalle tai asianomistajalle on tarpeellista maksaa päivärahaa ennakoon, sitä varten tuomioistuin ilmoittaa palvelukeskukselle todistajan tai asianomistajan yksityiskohtaiset henkilötiedot ja pankkiyhteystiedot. Ulkomaille pankkiin maksettaessa on oltava tiedossa täydellisemmät pankkiyhteystiedot kuin Suomeen maksettaessa. **Ulkomaille maksettaessa** on palvelukeskukselle ilmoitettava

- maksun saajan nimi ja täydellinen osoite
- tilinomistajan nimi, jos eri kuin maksunsaaja
- pankkitilin numero IBAN-muodossa (20 merkkiä)
- SWIFT-koodi
- pankin täydellinen nimi ja täydellinen osoite
- maa.

Kansainvälisissä maksuissa on huomattava, että niiden pitää olla palvelukeskuksessa maksettavana **noin kuukautta ennen** kuin todistajan tai asianomistajan pitäisi saada rahat käyttöönsä. Vain näin pitkällä varoajalla voidaan varmistaa että todistaja tai asianomistaja saa rahat ajoissa.

Lomakkeet

Oikeusministeriö on vahvistanut seuraavat oikeudenkäyntikustannuslomakkeiden kaavat:

- Valtion varoista maksettavat todistelukustannukset (lomake nro 1)
- Lasku (lomake nro 2)
- Oikeudenkäyntikustannuslomakkeiden lähete (lomake nro 3).

Tuomioistuimet tilaavat lomakkeita maksutta Edita Oyj:stä. Oikeudenkäyntiavustajat, puolustajat, tukihenkilöt, tulkit, kääntäjät, sovittelijat ym. saavat tarvitsemansa lomakkeet tuomioistuimista.

Laskujen ja oikeudenkäyntikustannuslomakkeiden lähettäminen palvelukeskukseen

Laskuja ja lomakkeita valtion varoista maksettavista todistelukustannuksista lähetetään palvelukeskukseen mahdollisimman usein, **mielellään päivittäin mutta kuitenkin vähintään kerran viikossa**. Kun tuomioistuimet lähettävät maksettavat laskut ym. mahdollisimman nopeasti maksukeskukseen, maksut välittyvät niiden saajille nopeammin.

Lähettäessään palvelukeskukseen em. lomakkeita tuomioistuimet käyttävät oikeudenkäyntikustannuslomakkeiden lähetettä (lomake nro 3).

Oikeushallinnon palvelukeskuksen Hämeenlinnan toimipaikan osoite on

Oikeushallinnon palvelukeskus
Hämeenlinnan toimipaikka
PL 214
13101 HÄMEENLINNA.

Tiedustelut

Maksuihin liittyvät kysymykset ja tiedustelut pyydetään osoittamaan palvelukeskuksen käyttäjätukipuhelinnumeroon 010 36 50520 tai sähköpostiosoitteeseen PKoikeudenkäyntikustannukset@om.fi taikka faksilla numeroon 010 36 64362.

Tämä ohje on sähköisessä muodossa pdf-tiedostona säädöstietopankin (Finlex) viranomaisnormeja sisältävässä osiossa osoitteessa www.finlex.fi/normit/index.html.

Osastopäällikkö
Ylijohtaja

Kari Kiesiläinen

Taloustarkastaja

Anja Leino